

جایگاه ازدواج در الگوی سوم زن مسلمان

مریم ابراهیمی زیلابی^۱

چکیده

آیات قرآن کریم و احادیث معصومین (ع) بر این اصل تأکید دارند که ازدواج و تشکیل خانواده در پیشگاه خداوند از با فضیلت ترین و محبوب ترین اعمال دانسته شده و در دین اسلام از ارزش و جایگاه والایی برخوردار است. در این پژوهش، جایگاه ازدواج در الگوی سوم زن مسلمان مورد بررسی قرار گرفته است. ضرورت این مطالعه ناشی از نیاز به شناخت عمیق تر از مفهوم ازدواج در این الگو می باشد. پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل مطالعاتی و بررسی متون دینی، آثار تاریخی و مطالعات اجتماعی، ازدواج در الگوی سوم زن مسلمان بررسی شده و مفاهیم و اصول مربوط به جایگاه ازدواج در این الگو به تحلیل و بررسی می پردازد. نتایج این پژوهش نشان داده است که جایگاه ازدواج در الگوی سوم زن مسلمان جایگاهی بی بدیل بوده و نتایج و اثرات روانی، جسمی، فرهنگی و... زیادی برای زن مسلمان به همراه دارد.

واژگان کلیدی: ازدواج، الگوی سوم، زن

^۱ طلبه سطح دو؛ حوزه علمیه حضرت زینب (س)

MaryamE@gmail.com.

مقدمه

با وجود اینکه آرامش آفرینی ازدواج امری کاملاً مشهود است تبیین چگونگی آن چندان ساده نیست.

به نظر می آید یکی از علل آرامش بخشی ازدواج این باشد که فرد با ازدواج به یکی از نیازهای مهم انسان یعنی نیاز جنسی پاسخی درخور و شایسته می‌دهد و غریزه جنسی از حالت تلاطم و ناآرامی به وضعیت آرامش میرسد. نیاز به دوست داشتن و مورد محبت عمیق قرار گرفتن به شیوه ای صحیح در ازدواج مجال بروز و ظهور می یابد و به خوبی و با اطمینان، تأمین می گردد. افزون بر این حالت انس مداوم با همسر و تنظیم امور بر اساس خواستها و علائق مشترک نیز تأثیر قابل توجهی در ایجاد آرامش در زندگی فرد خواهد داشت.^۱

انتخاب همسر به غیر از انتخاب لباس و یا گزینش نوکر و کلفت است. فراموش نباید کرد انسان با انتخاب همسر می‌خواهد عمری با او زندگی کند. از مصاحبت با او احساس لذت نمائید، می‌خواهد او را شریک مال و زندگی خود و هم محرم راز خویش بسازد. بدینسان ضروری است در انتخاب و امر ازدواج توجه و مراقبتی صورت گیرد.

در امر ازدواج نباید عجله و شتاب، کرد بلکه باید کوشید فرد واجد صلاحیتی را برای خود برگزید و معیارهای لازم را در نظر گرفت. بررسی های تجربی نشان داده اند که بی توجهی به ضوابط و شرایط ازدواج سبب ایجاد اختلاف و شکاف بین زوجین. است جنگ ها و ستیزها که در مواردی به خشونت گرائیده میشود اغلب در این رابطه است.^۲

ازدواج از نظر اسلام پیمانی مقدس و یا به تعبیر قرآن میثاقی غلیظ است. در سایه آن نه تنها رابطه جنسی، بلکه رابطه عاطفی، معنوی بین دو فردی که تا دیروز نسبت به هم نامحرم و ناآشنا بوده اند پدید می آید.

اگر امر ازدواج را تنها به زناشوئی و ارتباط آمیزشی بین زن و مرد خلاصه ناگزیر باید اعتراف کنیم که ارزش انسان را تا سرحد حیوانیت تنزل داده ایم. در چنان صورتی مادام که نیاز جنسی بین دو فرد وجود دارد خانواده باقی و برقرار است و زمانی که جاذبه ای برای رفع این نیاز موجود نباشد و یا بصورتی دیگر قابل جبران باشد خانواده ای و الفتی برقرار نخواهد بود. آنچه مورد نظر اسلام است و هم براساس آنچه را که در نزد خانواده های اصیل اسلامی ملاحظه میشود هر چند بر مدت زناشوئی افزوده شود ممکن است جاذبه جنسی کمتر شود ولی

^۱ قاسمی میثم، حق شناس حمیدرضا، *اخلاق فردی*، ص ۷۶، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۷ ه.ش.

^۲ رشیدپور مجید، *عوامل استحکام خانواده*، ص ۶۶، چ: دوم، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۸۸ ه.ش.

بعد عاطفی و معنوی بین زوجین ریشه دارتر میگردد و چنین امری باید در انسانها باشد و دیگر مسائل حیات خانوادگی را تحت الشعاع قرار دهد.^۱

ازدواج یک امر طبیعی است ولی همین امر طبیعی به شکلهای گوناگونی انجام میشود. در مواردی همه ی اهداف ازدواج در آن به چشم میخورد؛ یعنی صفا و صمیمیت، سازش و سازگاری، انس و الفت و فداکاری و گذشت میان اعضای خانواده وجود دارد و در پرتو همین یکی بودن آنها فرزندان برومندی در آن خانواده به رشد و تعالی میرسند در مواردی هم این پیوند مبارک طوری تنظیم میگردد که محصول آن یک عمر غم و غصه، رنج و دشواری و جنگ و جدال است و سرانجام همه شاهد پاشیدگی کانون خانوادگی خواهند بود.^۲

بطور کلی باید توجه نمود که موفقیت در امر ازدواج بستگی به عوامل بیرونی از قبیل خانه، شغل، درآمد و ... ندارد.

خوش بختی و بدبختی فرد، پس از ازدواج او مشخص می.شود اگر این جمله را تجزیه و تحلیل کنیم در می یابیم که اصل ازدواج امری طبیعی و پسندیده است؛ زیرا مؤمن به طور عادی و طبیعی افراد خانواده را از بسیاری از گناهان و آلودگیها بازداشته و برخورد اعضای خانواده را با یکدیگر منطقی تر و مسالمت آمیزتر میکند.

بدیهی است وقتی دو طرف ازدواج هر دو متدین و با اخلاق باشند چنین پیوندی مبارک و میمون بوده و خیرات و برکات الهی بر خانواده ی آنها فرود خواهد آمد.^۳

مفهوم شناسی

معنای لغوی ازدواج

ازدواج، مصدر باب افتعال، و حروف اصلی آن، «ز - و - ج» است.

از نظر لغت «زوج» به معنای جفت، (در مقابل فرد) عبارت از دو چیز همراه و قرین است؛ چه مماثل باشند، مانند دو چشم و دو گوش، و چه متضاد، مانند شب و روز.

در مواردی، واژه زوج در معنای فرد، به شرط داشتن قرین، به کار رفته است.

بر این اساس، به هریک از زن و شوهر، زوج و به هر دوی آنها زوجین اطلاق می کنند؛ چنان که در قرآن آمده است: «وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى».

^۱ فاسمی علی، *نظام حیات خانواده در اسلام*، ص ۴۵ - ۴۷، چ: یازدهم، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۸۸ ه.ش.

^۲ رشیدپور مجید، *عوامل استحکام خانواده*، ص ۱۳۰، چ: دوم، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۸۸ ه.ش.

^۳ همان ص ۱۳۳

به کار بردن دو واژه زوج و زوجه (مذکر و مؤنث)، برای زن صحیح است؛ ولی قرآن، در مورد زن، همه جا «زوج و ازواج»، به جای «زوجه و زوجات» به کار برده است.

راغب می گوید: از آیه ۴۹ سوره ذاریات، به دست می آید که همه چیز در جهان دارای زوج و قرین (ضد یا مثل یا جزء ترکیبی) هستند.

در کتاب های لغت، کم تر به واژه ازدواج توجه شده است؛ ولی با توجه به معنای زوج، کلمه ازدواج، مفهوم اقتران و اتحاد دو چیز را در بر خواهد داشت.

معنای اصطلاحی ازدواج

ازدواج، در عرف و شرع، پیمان زناشویی است و بر اساس آن، برای مرد و زن نسبت به یکدیگر، تعهداتی اخلاقی و حقوقی پدید می آید که سرپیچی (از بسیاری) از آن ها، عقوبت و کیفر را در پی خواهد داشت.

ازدواج در هر آیینی، با قوانین و مقررات ویژه ای صورت می گیرد و اسلام به آداب و رسوم دیگر اقوام احترام گذاشته است: لکل قوم نکاح^۱.

الگوی سوم زن

رهبر معظم انقلاب، الگوی سوم را الگوی رهایی بخش جامعه بشری می داند و می فرماید: «شیر زنان انقلاب و دفاع مقدس نشان دادند که الگوی سوم، «زن نه شرقی، نه غربی» است. زن مسلمان ایرانی، تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان، گشود و ثابت کرد که می توان زن بود، عفیف بود، محجبه و شریف بود، و در عین حال، در متن و مرکز بود. می توان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه ی سیاسی و اجتماعی نیز، سنگر سازی های جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد. زنانی که اوج احساس و لطف و رحمت زنانه را با روح جهاد و شهادت و مقاومت درآمیختند و مردانه ترین میدان ها را با شجاعت و اخلاص و فداکاری خود فتح کردند.» پارسونز در نظریه کارکردگرایی ساختاری خودش توضیح میدهد که نقشهای جنسیتی خانم ها بر اساس فطرتشان است.^۲

در این چارچوب می توان ملاک های زن الگوی سوم که قابلیت اجرایی شدن را دارد، شناخت و از آنجا که این سبک زندگی و رویه، باید از همان دوران کودکی و نوجوانی در درون دختران ایجاد شده باشد که در سنین جوانی به منصفه ظهور برسد و بتواند نقش آفرینی جهانی آنان را رقم بزند، می توان گفت الگوی سوم، در واقع الگوی سوم، الگوی دختران و زنان جهان است.^۳

^۱ اسدی سیدمصطفی، *ازدواج*، نشریه دائرة المعارف قرآن، شماره نشریه جلد ۲، تاریخ انتشار ۱۳۸۸/۰۱/۳۰

^۲ خانی، مهتاب، حفیظه مهدیان، *بازنمایی مولفه های الگوی سوم زن مسلمان در رسانه ها*، دوره ۸ شماره ۴ صفحات ۵۴ _ ۶۷، نخبگان علوم و مهندسی، سال: ۱۴۰۲ ه ش.

^۳ سایت خبرگزاری بسیج، طنین یاس - زهرا باقری، کد خبر: ۹۲۶۹۹۳۷، تاریخ: ۰۵ شهریور ۱۳۹۹ - ۱۲:۱۷،

واژه "زن" در لغت به معنای مونث انسان ها بعد از رشد است.^۱ از نظر اصطلاحی: زن، یک انسان بالغ ماده است. عموماً دختری را که دوران بلوغ و نوجوانی خود را تمام کرده است و به سنی که در اکثر فرهنگ‌ها و جوامع، معمولاً ۱۸ سالگی می‌باشد برسد را زن گویند اما این تعریف می‌تواند در هر فرهنگ، جامعه، تمدن یا قانون، متفاوت باشد. واژه ی دختر برای انسان نابالغ ماده و فرزند ماده و گاهی در زبان عامیانه برای زنان جوان به کار برده می‌شود. در فارسی واژه‌های «بانو»، «خانم» و در قدیم، «خاتون» برای اشاره محترمانه به زن، کاربرد دارند. همچنین واژه زن، یک نام همگانی برای اشاره به انسان ماده است مانند «حقوق زنان». به‌طور معمول، یک زن، توانایی بارداری و زایش دارد. به زن دارای فرزند، مادر گویند.^۲

توجه ویژه اسلام به زن

حضرت امام خمینی رحمه الله با درک عمیق این نکته که بخش بزرگی از مظلومیت زن و دور ماندن او از هویت انسانی خویش ناشی از پنهان ماندن حقیقت آموزه‌های دین درباره زنان است، بخش بسیاری از سخنان خود را به تبیین شخصیت و موقعیت زن از نظر اسلام اختصاص می‌دهد. اهمیت روشنگری حضرت امام رحمه الله در این باره، زمانی روشن می‌شود که در نظر داشته باشیم افزون بر تبلیغات منفی رژیم سابق در مورد اسلام و دیدگاه آن نسبت به زنان، بخش قابل توجهی از جامعه دین داران، به خاطر برداشت‌های نادرست و متأثر از باورهای غلط فرهنگی، موقعیتی ضعیف و فرودست را برای زنان در نظر می‌گرفتند. و می‌فرمایند:

«اسلام نظر خاص به شما بانوان دارد. اسلام در وقتی که ظهور کرد در جزیره العرب، بانوان حیثیت خودشان را پیش مردان از دست داده بودند. اسلام آنها را سر بلند و سرافراز کرد. اسلام آنها را با مردان مساوی کرد. عنایتی که اسلام به بانوان دارد، بیشتر از عنایتی است که بر مردان دارد... مقام زن مقام والا است. عالی رتبه هستند. بانوان در اسلام بلند پایه هستند». ^۳ شهید مطهری می‌فرماید: قرآن در کنار هر مرد بزرگ و قدیسی از یک زن بزرگ و قدیسه یاد می‌کند. از همسران آدم و ابراهیم و از مادران موسی و عیسی در نهایت تجلیل یاد کرده است. اگر همسران نوح و لوط را به عنوان زنانی ناشایسته برای شوهرانشان ذکر می‌کند، از زن فرعون

^۱ فرهنگ فارسی عمید، صفحه ۴۲۰، چاپ ۵، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۷ ه. ش .

^۲ ویکی پدیا، دانش نامه آزاد.

^۳ مکتبی محمد، هدایتی. سعید، زن و خانواده از دیدگاه امام خمینی، ص ۴۷-۸، قم: دفتر عقل، مرکز پژوهش‌های اسلامی صداوسیما، ۱۳۸۷ ه. ش.

از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل نموده که فرمود: «بهترین زن‌های شما دارای پنج خصلت هستند.» گفته شد:

آن پنج خصلت چیست؟ فرمود: «آنها دارای برخورد شیرین و لین هستند، و از شوهران خود اطاعت می‌کنند، و اگر شوهرانشان نسبت به آنان خشم کنند می‌کوشند تا آنان را راضی نمایند، و در نبودن همسران خود امانت دار آنان هستند، و حق آنان را ضایع نمی‌کنند (یعنی مال شوهر خود را حفظ می‌کنند و خود را نیز که امانت او هستند از مردان نامحرم حفظ می‌نمایند).»

سپس فرمود: چنین زن‌هایی کار پردازان الهی هستند که خسران ندارند.^۱ «اسمایلز» می‌گوید:

«همسر خوب، بهترین یاور در صحرای سنگلاخ و پر مخاطره‌ی زندگی است.» یکی از بزرگان می‌گوید:

«زن، فرشته‌ایست که در ایام طفولیت پرستار ما، در دوران جوانی کامبخش ما و در روزگار پیری تسلی دهنده ماست.»

آری، زنی که آداب شوهرداری را به خوبی آموخته است و آن را بکار می‌گیرد از جمله‌ی مجاهدان راه خدا، بهترین یاوران زندگی و فرشته‌ای نجات بخش است.

آرایش

اسلام می‌گوید: روا نیست زن شوهردار لحظه‌ی بدون زینت باشد. او باید اگر چه گردن بندی باشد به خود آویزان کند و نیز روا نیست که انگشتانش ساده و سفید باشد، بلکه باید همواره رنگی از حنا و مانند آن روی ناخن داشته باشد و پیغمبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم

می‌فرماید: زنان برعکس مردان ناخن خود را بلند بگذارند تا زیباتر باشد و در جایی دیگر می‌فرماید:

موی زیبا لباس الهی است، از آن به نیکویی سرپرستی کنید، یعنی شانه کنید، با آب و صابون بشویید، گیسوها را از یکدیگر جدا کنید و روغن بزنید و روغن زدن با روغن بنفشه بهتر است.^۲

احترام به شوهر

^۱ حسینی بهارنچی، سید محمد، آیین همسرداری و آداب زندگی در اسلام، صص ۲۴-۲۸، قم: عطر عترت، ۱۳۸۵ ه.ش.

^۲ رجائی، محمدرضا، راز خوشبختی زن و شوهر، صص ۱۸۵-۱۸۹، اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۱ ه.ش.

همه ی انسان‌ها ذاتاً خواهان احترام به خویش اند، و شوهر نیز از این امر مستثنی نیست. لذا، به دلیل این استعداد ذاتی و بنابر تکلیف شرعی، اخلاقی، وجدانی و برای پایداری خانواده در برابر حوادث و خطراتی که آن را تهدید می‌کند، زن باید به شوهر خویش احترام بگذارد. احترام گذاشتن زن مربوط به زمان و مکان خاصی نیست، بلکه مربوط به همه ی اوقات و تمامی مکان‌ها است.

زن باید در همه حال (جز در موارد ممنوع) خود را به شوهرش عرضه کند و در اختیارش قرار گیرد.

زن نباید بدون اجازه ی شوهر از منزل خارج شود و اگر بدون اجازه از منزل شوهر خارج گردد، مورد لعن ملائکه ی آسمان، زمین و فرشتگان غضب و رحمت، قرار می‌گیرد تا به خانه اش برگردد.^۱

امام جعفر صادق علیه السلام فرمود:

مَلْعُونَةٌ مَلْعُونَةٌ امْرَأَةٌ تُؤْذِي زَوْجَهَا وَ تُعَمُّهُ، وَ سَعِيدَةٌ سَعِيدَةٌ امْرَأَةٌ تُكْرِمُ زَوْجَهَا وَ لَا تُؤْذِيهِ وَ تُطِيعُهُ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِهِ

ملعون است، ملعون آن زنی که شوهر خود را بیازارد و غمگین کند و خوشبخت است، خوشبخت آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از وی فرمان برد. خانم با احترام گذاردن به شوهر، شایسته ی احترام است، زیرا با این کار شوهر نیز این عمل را که از فضیلت اخلاقی او سرچشمه گرفته، پاسخ داده و احترام می‌گذارد.

یا رسول الله! حق شوهر بر زن چیست؟

حضرت فرمود:

۱. زن باید از شوهرش اطاعت کند و از فرمان او خارج نشود.

۲. زن نباید بدون اجازه شوهر از مال او صدقه بدهد.

۳. زن نباید بدون اجازه شوهر روزه ی مستحبی بگیرد.^۲

«رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب خود فرمود: [می‌دانید] بهترین عمل زن‌ها چیست؟ [کسی پاسخ نداد]. پس فاطمه علیها السلام فرمود: بهترین عمل زن‌ها این است که مردهای نامحرم را نبینند و مردهای نامحرم نیز آنان را نبینند. رسول خدا صلی الله علیه و آله از این پاسخ فاطمه تعجب نمود و فرمود: فاطمه پاره تن من است.»

رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب

^۱ همان صص ۱۹۲-۱۹۳

^۲ همان

خود فرمود: «به شما بگویم که بهترین زنان شما کیانند؟» اصحاب گفتند: آری، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «بهترین زنان شما زنی است که عقیم نباشد و مهربان و پوشیده و عفیف باشد؛ بین اهل و خویشان خود عزیز و برای شوهر خود ذلیل باشد؛ خود را از غیر شوهر مصون دارد و مطیع شوهر خود باشد و چون با او خلوت نماید آنچه او می‌خواهد در اختیار او گذارد.»^۱

از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل نموده که فرمود: «بهترین زن‌های شما دارای پنج خصلت هستند.» گفته شد:

آن پنج خصلت چیست؟ فرمود: «آنها دارای برخورد شیرین و لین هستند، و از شوهران خود اطاعت می‌کنند، و اگر شوهرانشان نسبت به آنان خشم کنند می‌کوشند تا آنان را راضی نمایند، و در نبودن همسران خود امانت دار آنان هستند، و حق آنان را ضایع نمی‌کنند (یعنی مال شوهر خود را حفظ می‌کنند و خود را نیز که امانت او هستند از مردان نامحرم حفظ می‌نمایند).»

سپس فرمود: چنین زن‌هایی کار پردازان الهی هستند که خسران ندارند. «امام صادق علیه السلام فرمود: «بنگر با که می‌خواهی زندگی کنی و چه کسی را می‌خواهی شریک مال خود و مطلع از دین و اسرار و امانت‌های خود بگردانی؟ پس اگر تو را چاره ای از ازدواج نیست با زن باکره معروف به خیر و از خانواده ای خوشنام و دارای اخلاق نیک ازدواج کن.»^۲

ارزش عبادت و خدمات زن در خانه شوهر

۱- از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود: «علی و فاطمه علیهما السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله نسبت به وظیفه زن و شوهر و خدمات زن و مرد در خانه و خارج شدن زن از خانه کسب تکلیف نمودند و رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه علیها السلام را موظف به خدمات داخل خانه نمود و علی علیه السلام را موظف به خدمات خارج از خانه کرد و پس از تعیین وظیفه بین آنان، فاطمه علیها السلام فرمود: خدا داند که من چقدر از قضاوت پدرم خشنود شدم که مرا از رفت و آمد بین مردان در خارج خانه معاف نمود.»

۲- در کتاب وسائل الشیعه از یکی از معصومین علیهم السلام نقل شده که فرمود: «یک زن

^۱ حسینی بهارانچی، سید محمد، آیین همسر داری و آداب زندگی در اسلام، صص ۲۴-۲۸، قم: عطر عترت، ۱۳۸۵ هـ.ش.

^۲ رجائی، محمدرضا، راز خوشبختی زن و شوهر، ص ۱۹۰، اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۱ هـ.ش.

شایسته بهتر از هزار مرد ناشایست است و هر زنی که هفت روز به شوهر خود خدمت کند خداوند درهای هفتگانه دوزخ را بر او می‌بندد و درهای هشتگانه بهشت را به روی او می‌گشاید تا از هر دری می‌خواهد وارد بهشت شود. «

۳- و فرمود: «هیچ زنی یک شربت آب به شوهر خود نمی‌دهد جز آن که خداوند پاداشی بیش از عبادت یک سال - که روزهای آن را روزه باشد و شب‌های آن را به عبادت برخیزد - به او خواهد داد و در عوض هر نوبت که به همسر خود آب می‌دهد شهری در بهشت به او خواهد داد و شصت گناه او را خواهد بخشید.»^۱

نتیجه‌گیری

ازدواج یا نکاح پیوند زناشویی است که به وسیله جاری شدن صیغه عقد نکاح ایجاد می‌شود. قرآن به مسلمانان توصیه کرده که مردان و زنان بی‌همسر را همسر دهند. بر طبق روایات، ازدواج بزرگ‌ترین نعمت پس از نعمت اسلام، نگه‌دارنده نصف یا دو سوم دین و سنت پیامبر اسلام (ص) است.

اهمیت ازدواج از آن جهت است که نحوه برطرف شدن بسیاری از نیازهای انسان از نیازهای ابتدایی مانند نیاز جنسی تا نیازهای سطح بالاتر مانند نیاز به امنیت، محبت، توجه، احترام و حتی خودشکوفایی را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

از این پژوهش به نتیجه می‌رسیم که شناخت دقیق از جایگاه ازدواج باعث:

افزایش امنیت (عاطفی، اقتصادی و ...) می‌شود.

زنان مسلمان متأهل می‌توانند در موقعیت‌های دشوار زندگی از حمایت همسر خود برخوردار باشند.

ازدواج از زوجین در مقابل بیماری‌های روانی تا حد قابل توجهی محافظت می‌کند. لذا همه ی انسانها وظیفه دارند که در تمامی امور به اندازه ی طاقت و توان خود سعی و تلاش و کوشش کنند. و این اهتمام در مسئله ازدواج برای زن مسلمان جایگاه ویژه ای می‌طلبد که خود زن و ولی زن مسلمان باید به آن توجه دو چندان داشته باشند.

همچنین این نوشته به این نتیجه رسید که ازدواج زن مسلمان باید با افراد کفو و همشان باشد.

زن مسلمان باید آداب شوهر داری را خوب بیاموزد تا با بی‌احترامی نسبت به شوهر خویش، کانون گرم خانواده را دچار بحران نکند.

بدون اذن و رضایت همسر کاری نکند که غضب شوهر را در پی داشته باشد.

^۱ حسینی بهارنچی، سید محمد، آیین همسر داری و آداب زندگی در اسلام، صص ۱۱۴-۱۱۵، قم: عطر عترت، ۱۳۸۵ هـ.ش.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. تالیف: موسسه پیام امام هادی علیه السلام، *قصارالحکم: حکمت های کوتاه از پیامبر و اهل بیت علیهم السلام*، ص ۱۵، قم: انتشارات پیام امام هادی علیه السلام، ۱۳۹۴ هـ.ش.
۳. جوادی آملی، عبدالله، *زن در آیینه جلال و جمال*، صص ۳۱۸-۳۱۹، چ: هجدهم، قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۷ هـ.ش.
۴. حسینی بهارانچی، سید محمد، *آیین همسر داری و آداب زندگی در اسلام*، صص ۱۱۴-۱۱۵، قم: عطر، ۱۳۸۵ هـ.ش.
۵. رجائی، محمدرضا، *راز خوشبختی زن و شوهر*، ص ۱۹۰، اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۱ هـ.ش.
۶. رشیدپور مجید، *عوامل استحکام خانواده*، ص ۶۶، چ: دوم، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۸۸ هـ.ش.
۷. سجادی، امین مهدی، *اذن ولی در ازدواج باکره*، ص ۳۳، چ: اول، قم: مرکز تحقیقات زن و خانواده، ۱۳۹۵ هـ.ش.
۸. قاسمی علی، *نظام حیات خانواده در اسلام*، صص ۶۳-۶۴، چ: یازدهم، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۸۸ هـ.ش.
۹. قاسمی میثم، حق شناس حمیدرضا، *اخلاق فردی*، ص ۷۶، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۷ هـ.ش.
۱۰. عمید حسن، *فرهنگ فارسی عمید*، صفحه ۴۲۰، چاپ ۵، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۷ هـ.ش.
۱۱. elasound فریبا، *زن در اسلام*، صص ۲۰۲-۲۰۴، چ: دوم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۶ هـ.ش.
۱۲. کریمی، مرزبان بهداشت روانی در نگاه اسلام، ص ۱۱۳، تهران: سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۴۰۰ هـ.ش.
۱۳. کوهی محمد رضا، *آسیب شناسی شخصیت و محبوبیت زن*، ص ۸۹، چ: دوم، قم: انتشارات اتقان، ۱۳۸ هـ.ش.
۱۴. مطهری، مرتضی، *تعلیم و تربیت در اسلام*، ص ۳۹۸، تهران: انتشارات صدرا، چ: چهل و پنجم، ۱۳۸۴ هـ.ش.
۱۵. مطهری مرتضی، *نظام حقوقی زن در اسلام*، صص ۱۱۷-۱۱۸، چ: سی و پنجم، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۸۲ هـ.ش.
۱۶. مکتبی محمد، هدایتی. سعید، *زن و خانواده از دیدگاه امام خمینی*، ص ۴۷-۸، قم: دفتر عقل، مرکز پژوهش های اسلامی صداوسیما، ۱۳۸۷ هـ.ش.
۱۷. اسدی سیدمصطفی، *ازدواج*، نشریه دائرة المعارف قرآن، شماره نشریه جلد ۲، تاریخ انتشار ۱۳۸۸/۱/۳۰.
۱۸. خانی، مهتاب، حفیظه مهدیان، *بازنمایی مولفه های الگوی سوم زن مسلمان در رسانه ها*، دوره ۸ شماره ۴ صفحات ۵۴-۶۷، نخبگان علوم و مهندسی، سال: ۱۴۰۲ هـ.ش.
- سایت خبرگزاری بسیج، طنین یاس - زهرا باقری، کد خبر: ۹۲۶۹۹۳۷، تاریخ: ۰۵ شهریور ۱۳۹۹ - ۱۲:۱۷، ۱۹. ۱۳۸۸ هـ.ش
۲۰. ویکی پدیا، دانش نامه آزاد.